

MEDLEMSSKRIFT
NR 96, FEBRUARI 2015

- En kanal som förenar

Se artikel Öppna
landskap och
lantbruk på
Fågelbrolandet,
sid. 22

Malma gård , 1890-tal

STRÖMMA HEMBYGDSFÖRENING

Verkar lokalt på Fågelbrolandet och i Strömma, Brevik och Herrvik med att dokumentera och informera om den lokala historien, att tillvarata medlemmarnas och bygdens intressen samt att verka för en hållbar utveckling för vår bygd. Vi har en hembygdsgård som kan hyras, och ett museum centralt i Strömma. Vi är ca 300 medlemmar. Besök gärna vår hemsida,

www.hembygd.se/stromma

STYRELSE OCH FUNKTIONÄRER

Karin Boström, Stavsnäsv. 161	ordf.	08-571 401 61
Göran Lindgren, Malmav. 221	vice ordf.	076-116 90 19
Per-Olov Hejdenberg, Alrotsv.2A	kassör	08-571 41 579
Johan Edholm, Malmav. 224	sekr.	070-527 63 63
Hans Severinson	ledamot	070-760 12 60
Gudrun Molin Andersson Ripv.7	suppl.	073-655 33 74
Eva Gebelius	suppl.	08-571 495 14
Birgitta Thunblad	suppl.	08-571 687 86
Jenny Vowden	suppl.	070-721 31 30
Hans Lindström	revisor	08-571 405 52
Gunilla Wassdahl	revisor	08-570 336 54
Eva Waerner	rev. suppl.	076-362 86 36
Henrik Paulsen	valber.	08-571 407 70
Britt-Marie Ohlsson	valber.	08-571 400 33

Ansv. museet: Olle & Britt-Marie Ohlsson	08-571 400 33
Ansv. lokalbokning: Gudrun M. Andersson	073-655 33 74
Ansv. loppis: Annika Olsson	08-571 403 76,
Margareta Fredholm Hejdenberg	08-571 415 79
Redaktör tidskrift: Hans Severinson & Jenny Vowden	
Redaktör hemsida: Sven Zettergren	

Medlemsavgift 2015: Enskild medlem 200 kr / Familjeavgift 350 kr

Plusgiro 98 57 43 - 4

Ordföranden har ordet

Efter två år som ordförande är det nu dags att lämna ordförandeskapet vidare. Det har varit väldigt roligt att få lära känna föreningen, engagerade medlemmar och ta del av arbetet med att utveckla Strömme hembygdsförening.

Jag hoppas verkligen att allt fler ska hitta vägen till vårt fantastiskt fina museum, dess bildarkiv och dokumentation från trakten. Passa på att komma på någon av våra studiecirklar och var delaktig i att dokumentera och forska! Här finns så mycket att fördjupa sig i och samtidigt bidra till att vi får en fortsatt bra dokumentation. Och behövs det lite ombyte finns en riktig Loppis att fynda i och gott hembakat kaffebröd att köpa till en kopp kaffe, om besöket är på en söndag.

Under de två åren har en hel del praktiska frågor varit i fokus och kunnat genomföras till exempel upprustning av interiören i Backstugan och nu senast utvändigt med en ramp som ökar tillgängligheten. Vilket känns extra roligt att ha fått vara delaktig i.

Återigen - ett stort tack för förtroendet att ha fått vara ordförande i Strömme hembygdsförening! Jag hoppas framöver att så småningom få mer tid och kunna återkomma med att bidra till att föreningen fortsätter att vara en viktig kulturbärare av traktens historia. Det finns fortfarande många odokumenterade bilder, historier och skrönor... som förtjänar att synas och höras...

På återseende!

// Karin Boström

UPPROP!

Vid årsmötet 28 mars ska en ny styrelse väljas. Av någon anledning blir vi alla ett år äldre varje år. Det gäller till och med styrelseledamöter. Behovet av förnyring är stort.

Hembygdsföreningar i allmänhet attraherar av tradition mest folk i mogen ålder. Kan vi ändra på det?

Föreningens ändamål är enligt de nya stadgarna ”att dokumentera och informera om den lokala historien, att tillvarata medlemmarnas och bygdens intressen samt att verka för en hållbar utveckling för vår bygd”.

Att dokumentera den lokala historien är vår största uppgift.

Vårt museums samlingar har sedan starten vuxit kontinuerligt

och rymmer nu ett imponerande antal föremål, skrifter, kartor med mera, varav många är unika. Vårt bildarkiv omfattar över 1000 fotografier från flydda tider, och fler tillkommer kontinuerligt. Arbetet med museiföremål och bilder bedrivs i två studiecirklar, och är i princip ett evighetsjobb. Förutom

rutinjobb med skanning, katalogisering, uppmärkning m.m. pågår mycket efterforskningar avseende ursprung, bildinnehåll och andra mycket intressanta arbetsuppgifter, samt jobb med informationsmaterial och informationsspridning av den kulturskatt som byggs upp.

Att tillvarata medlemmarnas och bygdens intressen samt att verka för en hållbar utveckling för vår bygd är vår andra uppgift, mer inriktad på nutid och framtid. Vår bygd är i snabb förvandling, från tidigare med mest fritidshus, som nu alltmer omvandlas till permanenta boenden och verksamheter. Pågående detaljplanarbeten och kommunala VA-anslutningar

Årsmöte lördag 28 mars

**Separat utskick kommer
med kallelse!**

bidrar till den utvecklingen. Den drivs i huvudsak utifrån, av myndigheterna och av de inflyttande. Vår uppgift är att verka för att utvecklingen sker med vederbörlig hänsyn till vår unika skärgårdsmiljö och till vårt historiska arv.

Är inte detta intressant även för Dig? Kom då med som aktiv i hembygdsföreningen!

Kontakta vår valberedare Henrik Paulsen eller någon i styrelsen och berätta vad Du kan bidra med!

Rullstolsramp färdigbyggd!

Vi är stolta över att nu kunna erbjuda ökad tillgänglighet till hembygdsföreningens aktiviteter.

Under oktober 2014 påbörjades och färdigställdes en rullstolsramp till vår lokal Backstugan. Det innebär att det nu är lättare för oss som är rullstolsburna eller som har svårigheter att gå i trappor att delta i de aktiviteter som föreningen har i Backstugan, bl.a. till serveringen då vi har hembygdsgårdsöppet, stick-caféet och våra studiecirkelar!

Foto: Hans Severinson

Aktiviteter våren och sommaren 2015

Här listas vad som händer i Hembygdsföreningen under våren. Angivna tidpunkter och program är i vissa fall preliminära. Notera de aktiviteter som intresserar dig i almanackan. Gör det nu. För säkerhets skull, kolla aktuella uppgifter på hemsidan innan Du ger Dig ut.

www.hembygd.se/stromma

Hembygdsgårdsöppet

25 januari, 22 februari, 29 mars, 26 april, 31 maj

Sista söndagen i månaden, från kl. 11 till 15, hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Vid muséet finns en bössa för frivillig besöksavgift.

Stick-caféet varje vecka!

Startar måndag 19 januari, pågår t.o.m. 18 maj

Varje måndag från kl. 18.30 till 21.00 är stick-caféet öppet i Hembygdsgården (Backstugan). Ingen föranmälan behövs. Ingen kostnad. Ta gärna med lite hembakt.

Muséets studiecirkel (Dokumentationscirkeln) varje vecka!

Startar tisdag 10 februari, pågår t.o.m. april (se hemsida)

Tisdagar kl. 10 till ca kl. 12 samlas cirkeln med arbetet att dokumentera och katalogisera alla föremål och skrifter i

muséets samlingar. Samling i Stockstugan. Alla är välkomna att vara med.

Bildarkivets studiecirkel (NOWA-cirkeln)

Startar lördag 21 februari, pågår t.o.m. maj (se hemsida)

Under minst fem lördagar under våren kommer arbetet med att dokumentera, scanna och ordna föreningens omfattande bildarkiv fortsätta. Samling kl. 9.30 i Hembygdsgården (Backstugan). Alla är välkomna.

Lördag 28 mars: Årsmöte i Strömma Hembygdsförening

Mötet, i Hembygdsgården (Backstugan), börjar med årsmötesförhandlingar kl. 17. De ändrade stadgar som beslutades förra årsmötet kommer bl.a. att fastställas. Dagordning, se separat kallelse.

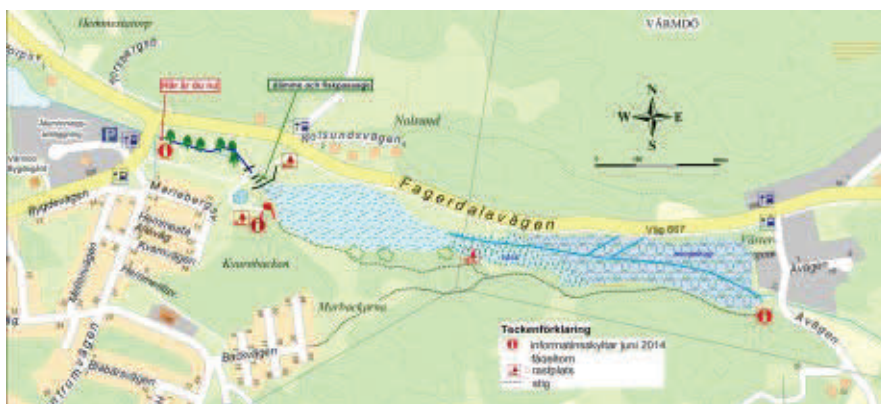
Efter mötet serveras en måltid. För denna del krävs föranmälan till Gudrun Molin-Andersson, tel. 073-6553374 eller mail molin.andersson@telia.com, senast 20 mars.

Torsdag 30 april: Valborgsfirande

Valborgsmässan firas vid Hembygdsgården från kl. 19 till 23 med servering, musik och trevlig samvaro. Brasan tänds ca 20.15. Fiskdamm för de minsta, lotteri, korb med bröd och allsång för oss andra. Ta med barnen och kom! Välkomna!

Lördagen 23 maj: Vårutflykt

Vårutflykt till Hemmesta Sjöäng, våtmark och rekreationsområde för fågel, fisk och människa! Samling kl. 10 vid informationsskylten vid Bygdevägen, mitt emot återvinningsanläggningen. Medtag matsäck och fågelkikare.

Översikt av Hemmesta Sjöäng. Bild från <http://www.varmdo.se/>

Lördag 6 juni: Nationaldagen

Från klockan 11 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Vid muséet finns en bössa för frivillig besöksavgift. Nystekta rådalingar serveras!

Söndag 21 juni: Strömmadagen

Dagen inleds kl. 11 med en utomhusgudstjänst på tunet vid Stockstugan, Hembygdsgården. Från kl. 12 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med kaffeservering och vår

populära LOPPIS. Vid muséet finns en bössa för frivillig besöksavgift. Nystekta rådalningar serveras!

Söndag 2 augusti: Hembygdens Dag

Från kl. 11 till 15 hålls Hembygdsgården och muséet öppet, med servering och vår populära LOPPIS. Musik och aktiviteter vid muséet. Vid muséet finns en bössa för frivillig besöksavgift.

Tisdag 8 september: Ny utgåva av hembygdsföreningens tidskrift

Höstens och vinterns program redovisas, med bland annat:

- Studiecirkelarna och stickcaféet igång som vanligt,
- Hembygdsgårdsöppet sista söndagen i varje månad, 27 september och 25 oktober samt 29 november, första advent, då vi även har traditionellt julmys.
- Föreningsmöte med verksamhetsplanering en dag i november, följt av ärtsoppsmiddag med varm punsch.

Välkomna!

Strömma Hembygdsförening verksamhetsåret 2014

Styrelsens ledamöter och dess sammansättning: Karin Boström, ordförande, Göran Lindgren, vice ordförande, Johan Edholm, sekreterare, Per-Olof Hejdenberg, kassör. Ledamöter: Hans Severinson. Suppleanter: Eva Gebelius, Gudrun Molin-Andersson, Birgitta Thunblad, Jenny Vowden. Adjungerade: Britt-Marie Ohlsson, Olle Ohlsson, Sven Zettergren.

Händelser under året

Till föreningens glädje ser vi att många nya besökare har tillkommit under 2014 och besökt museum och deltagit i Hembygdsgårdsöppet. 2014 var föreningen värd för besökare från Stockholms Läns Hembygdsförbunds årsmöte den 29 mars. Föreningen var medarrangör och var dels på plats på Siggesta Gård samt dels bidrog med guidning och Hembygdsgårdsöppet. Under året genomfördes fortsatt upprustning av hembygdsgården samt beslut och genomförande av bygget av en ramp för utökad tillgänglighet.

Aktiviteter under året

Föreningen har en rad stående aktiviteter och studiecirklar.

- Hembygdsgårdsöppet sista söndagen varje månad (undantag juli samt december). Hembygdsgårdsöppet bjuder på loppis, servering och öppet Museum.
- Stick-Café har fortsatt vara en mycket populär samlingspunkt med 10-15 deltagare per gång.
- Studiecirkel NOWA har träffats på lördagar och arbetat

med vårt bildarkiv.

- Studiecirkel dokumentation arbetar vidare med att dokumentera museets föremål.
- Medlemskriften har utkommit med två nummer och distribuerats i drygt 300 exemplar.

Övriga aktiviteter som utmärkte sig:

- Valborg samlade en stor mängd besökare, och framför allt många barnfamiljer; lotteri, fiskdamm, servering och traditionsenlig sång bjuds.
- Gökotta
- Välbesökt vandring på Malmaön och besök vid ”jättegyptorna” i samarbete med andra föreningar.
- Strömmadagen med friluftsgudstjänst bjöd på både sol, regn och många besökare.
- Hembygdens dag
- Julmys i december med många nya besökare.
- Anpassningsgruppens arbete blev framgångsrikt med en ny ramp.

Samarbete och medlemskap

Vi samarbetar med kommuner, hembygds- och kulturföreningar, studieförbund, turism- och näringslivsorganisationer. Vi är medlem i Stockholms Läns Hembygdsförbund, Studieförbundet Vuxenskolan, Värmdö Föreningsråd, samt Visit Värmdö, Utveckla Roslagen och Stockholms Skärgård samt över tid de föreningar och organisationer som främjar föreningens utveckling. Särskild aktivitet var ett besök från styrel-

sen hos Strömma Kanalbolaget som donerade en mycket uppskattad bok om trafiken på Strömma kanal.

Protokollförda möten 2014

Årsmöte hölls lördagen den 15 mars 2014. Styrelsemöten hölls 10 gånger under året. Medlemsavgiften är 200 kronor samt familjeavgift om 350 kronor. Antalet medlemmar var vid verksamhetsårets slut 244 personer.

Styrelsens tack

Styrelsen framför härmed att stort tack till alla medlemmar och andra intressenter som bidrar med såväl engagemang som ekonomiska bidrag och föremål till museum, samlingar och vår uppskattade och viktiga ”Loppis”. Ett särskilt tack till er alla som så generöst bidrar med er tid i ett ideellt arbete och visar stor omsorg om både aktiviteter och miljö. Med ert bidrag och goda krafter fortsätter föreningen att utvecklas och finnas.

// Styrelsen

Didriksdals gård omkring sekelskiftet 1900

Huvudbyggnaden på Didriksdals gård taget från sjösidan 1897. Byggnaden lät Didrik Silfverberg bygga 1799-1800. Han ägde Fågelbro säteri mellan 1775 och 1808.

Utdrag ur minnesanteckningar gjorda av Kapten Carl A. Salmonson (1887 – 1977)

Från och med 1897 tillbringade familjen somrarna på Didriksdal, en gammal byggnad från 1700-talet med två våningar i mittenpartiet och belägen i en stor trädgård med tillhörande park vid nordöstra hörnet av Våmfjärden. Denna fjärd, c:a 1 mil i omkrets var och är fortfarande märklig däri-

genom att salthalten i vattnet är betydligt högre än i skärgårdsvattnen utanför. Genom ett smalt c:a 10 meter brett sund står den i förbindelse med Östersjön.

Vattnet i detta sund rinner ömsom in och ömsom ut och genom stark avdunstning under tidernas lopp har salthalten stigit, ett fenomen i smått liknande Medelhavet och Atlanten med sitt Gibraltarsund. En följd därav var att räkor av vanligt format och som man i övrigt endast sporadiskt anträffar i Östersjön, trivdes gott inne i fjärden. Denna var dessutom oerhört fiskrik. Gäddor av ansenligt format (den största av oss fångade på stångkrok vägde 11 kg.) kunde med lätthet tagas i obegränsad mängd, abborrar upp mot kilot, stor ål och vackra sutare hörde till ordningen för dagen. Till och med rödspättor kunde någon enstaka gång fastna på långreven.

På eftersommaren kunde vi två bröder fånga ål i stora kvantiteter, som vi sände i lådor om 50 st. eller mer till vår fiskmånglerska i Östermalms saluhall, därigenom erhållande ett aktningsvärt tillskott till våra veckopengar.

Didriksdal blev vår sommarbostad åren 1897-1905. Ställets trädgård, vars avkast ingick i hyran, var som sagt storartad. Mängder av fruktträd, stora och små, lämnade delikata enorma franska päron, äpplen av alla de slag och plommon, stora röda, vanliga gula samt reineclaudes, för att inte tala om massor av bigarråer och andra körsbär samt krusbär och vinbär. Skötseln fordrade hjälp och varje sommar engagerades en kunnig Rättvikskulla för grovarbetet.

Min bror och jag bebodde ett stort rum i andra våningen och en natt vaknade vi av ett upprepat ”klivitt” utanför fönstret. Då jag tittade ut fick jag syn på en stor vit uggla sittande på nocken av verandataket, som gick rakt ut från fönsterbrädan. Eftersom fönstret inte kunde öppnas utan att skrämma bort

Bröderna Carl och Otto Salmonsson med lillebror Sven

ugglan, tog jag ett salongsgevär, lade mig på knä inne i rummet och sköt ett skott genom rutan, som endast fick ett litet cirkelrunt hål, och ugglan föll stendöd ner på verandan. Föräldrarna vaknade av skottet och så blev det ovett igen, i all synnerhet som denna art av uggla var fridlyst.

Även om jag under somrarna på Didriksdal hade feriearbete att utföra, så fanns det mycket tid för allehanda tidsfördriv.

Ett av de sista åren på 1890-talet lärde jag mig åka velociped. Det var en antik pjäs av kompakt järnkonstruktion, som gjorde den ohyggligt tung, och med likaledes kompakt smal gummibeklädnad på hjulen. Ungefär samtidigt började jag fotografera med en liten lådkamera, vilken jag fått av min far, som var mycket road av fotografering. Själv hade han en engelsk bälgkamera för både film och plåtar, ett på den tiden tekniskt mästerverk. Som en kuriositet kan nämnas, att då han första gången skulle pröva denna kamera, ställde han den i det

Maskerad på Didriksdal.
Andra från höger är
Otto Salmonson och
fjärde från höger är
Nana Salmonson.

öppna fönstret i statsvåningen Styrmansgatan 45 och just som han knäpper av, flyger arméns laboratorium på Ladugårdsgärdet genom en explosion i luften, varför han fick rökmolnet med på plåten.

För att återgå till Didriksdal, var det där vid sekelskiftet som jag lärde mig röka, en vana eller skola vi säga en ovana, som följt mig genom livet. Min far hade några somrar bjudit en nybliven student, sonen till en av hans barndomsvänner, att tillbringa dessa hos oss, mot att denne skulle övervaka våra feriearbeten från skolan. Själv hade han nyligen börjat röka och som ledare för vår ”uppfostran” han var, så föreslog han att min bror och jag också skulle försöka den ädla konsten. Min far rökte endast cigarrer och sådana vågade vi oss naturligtvis inte på, varför jag en dag gav mig iväg till den en halvmil bort belägna handelsboden vid Strömma kanal. Då chefen i boden, handelsman Nohlcrantz, i egen hög person frågade vad jag ville ha, vågade jag av rädsla att det skulle komma fram till föräldrarna, som ju även handlade där, ej säga att jag

själv skulle ha cigaretterna, utan stammade fram att jag skickats av en seglare, som förtöjt vid änden av kanalen, för denna upphandling. Jag fick ett paket av den då moderna cigaretten Corporal, en fransk nästan kolsvart produkt, som om jag ej misstänker mig kostade 40 öre för 25 stycken.

Efter välförrättat ärende placerade vi oss ”informatorn”, min bror och jag i en stor jättegryta vid stranden på betryggande avstånd från hemmet och rökte några cigaretter var. Oaktat de ohyggligt starka pinnarna blev vi märkvärdigt nog ej sjuka efter detta första försök.

Snart övergick jag till cigarrcigaretter och cigarrer och blev, åtminstone sedan jag tagit studenten, en så inbiten rökare som om jag fötts med cigarr i munnen. Det har många gånger förundrat mig att jag ej just studentåret 1906 tog livet av mig genom nikotinförgiftning.

Livet i naturen har allt sedan barndomen haft en särskild tjuvningskraft på mig och en av mina käraste sysselsättningar under somrarna på Fågelbrolandet var insamlandet och pressning av växter.

Damen som sitter till vänster på trappan är Nanna Salmonson med yngste sonen Sven. Pojkarna på golvet är Carl och Otto.

Wärmdön har alltid varit känd för sin synnerligen rika och omväxlande flora och som jag i den framstående botanisten, professor Netzel, vilken bebodde det ca 3 km från Didriksdal belägna Malma, hade en utomordentlig rådgivare, kunde jag, speciellt efter hans anvisningar om växtplatsen för många ovanliga arter, på detta område samla ihop ett aktningvärt herbarium innehållande åtskilliga sällsyntheter. Jag minns särskilt hur jag av honom fick reda på att i en av de små insjöarna skulle finnas en ytterst sällsynt Potamogeton-art, så rar, att den räknades in bland de s.k. 100-poängarna, och gav jag mig ej innan jag efter flera dagars dykningar i den träskomgivna sjöns bruna och grumliga vatten fick tag i några exemplar för min samling. Till belysande av den rika floran i denna trakt

må nämnas, att av växterna i mitt herbarium, något över 1000 st. insamlats enbart på Wärmdön.

För att återgå till den ljuva ungdomstiden på det gamla Didriksdal så rinner mig i hågen en episod före sekelskiftet. Vi denna tid var råttplågan i Stockholm synnerligen svår, varför myndigheterna satte upp ett pris på 10 öre för varje till dom inlämnad råttsvans. Det var ej meningen att råttsvansar skulle ”importeras” till staden i och för ändamålet, men med lite rymligt samvete tog vi tillfället i akt. Vi satte i hemlighet igång med rått jakt genom salongsgevärsskytte i ladugården och lyckades få ihop ett 50-tal rejäla råttsvansar. På något sett kom emellertid aktionen till vår moders öron och vi blevo till vår stora bedrövelse förbjudna att taga med några svansar vid inresan till Stockholm, samtidigt som vi fingo veta att hon själv skulle visitera oss före infärden. Nöden är dock uppfinningarnas moder och som vi hade svårt att förlika oss vid tanken på att behöva avstå ett för den tiden avsevärt tillskott till kassan, gnuggade vi våra geniknölar och lyckades komma på en lösning.

Vår klädsel vid denna tid bestod av mörkblåa sjömansblusar, under vilka vi buro livstycken av flanell. Sedan vi delat upp råttsvansarna i två hälfter, lindade vi in dem sida vid sida i silkespapper så att de bildade en flat yta och då vi tidigt på morgonen före båtfärden till staden klädde oss, lade vi dessa lager som ett slags pansar mellan livstycket och skjortan. Vår moder kände i sjömansblusarna och genomgick vårt bagage utan att finna något misstänkt och väl ombord på båten voro vi efter de spänningsfyllda morgontimmarna i säkerhet.

Inkomna till staden gick jag med råttsvansarna till stadens kontor i backen på dåvarande Lutternsgatan (där numera Kungsgatan går fram) och lyfte en femma mot den medförda samlingen.

Så här långt efteråt är det dock nästan med en rysning man tänker på, vilka rackarungar vi egentligen voro.

Sommaren 1904 bodde hos oss den sedermera som pionjär på flygets område så bekante Carl Florman, med vilken jag dock redan i flera år umgåtts med som skolkamrat. På det vid Strömma kanal belägna Marielund bodde under några år den fine gamle mannen Gustaf Rödbom, chef i Sjöförsäkrings AB Wega, med fru och barn. Efter familjen Rödbom kom till Marielund professor J.G. Richert med familj

Såsom nämnts var sommaren 1905 den sista som familjen tillbringade på Didriksdal.

// Text och bild sammanställt av Britt-Marie Ohlsson

Samtliga bilder är tagna av magistratsekreteraren och häradshövdingen Otto Jakob Salmonsson född i Stockholm 1854, död 1932.

Vid Gullvikens brygga tog man "Strömma Kanal" in till Stockholm.

Öppna landskap och lantbruk på Fågelbrolandet

Ingen kan väl ha undgått att lägga märke till hur mycket öppna ytor, med betande djur, som tillkommit på Fågelbrolandet på senare tid? I den här artikeln ska beskrivas vad som gjorts och vad som händer framöver.

Anders och Maria Wågberg. Foto: www.malma-gard.se

Lantbrukarparet Anders och Maria Wågberg, han uppvuxen på fädernegården vid Hölö i Stavsnäs och hon stadsbarn, startade för ca sju år sedan lantbruksrörelse vid Malma. En nybyggnad av stall med mera uppfördes på Malma Gårds ägor, någon kilometer från den gamla gårdsbyggnaden. Marken i närområdet röjdes och stängslades som betesmark. Samtidigt förvärvades stora arealer mark på Fågelbrolandet av Stefan Persson, som genom arrendeavtal upplät betes- och ängsmark åt Malma gårds Lantbruks AB, paret Wågbergs rörelse. Gården har successivt utökats och har sedan i somras tre stora stallbyggnader. Betesmarkerna har också utökats, kring Malma, Rådalen, Fågelbro och Strömma. Betesmarkerna utgör idag ca 500 hektar. Idag är besättningen på gården ca 65

kor och 85 ungdjur samt 150 tackor som årligen ger ca 250 lamm. Gården är i princip självförsörjande på foder genom arrenderade fält för vallväxter på bland annat Breviks Gårds ägor. Totalt för foderproduktionen krävs ca 120hektar åker.

Men hur var det förr? Man behöver inte gå längre tillbaka än 70 – 100 år för att finna ett helt annat landskap. Innan broar och landsväg byggdes var Fågelbrolandet en skärgårdsö bland många andra. Skulle man hit var det ångbåt som gällde. Näringarna var småskaligt jordbruk och fiske, samt några enskilda större gårdar. I princip all odlingsbar mark var utnyttjad som åkermark för brödsäd, rot- och grönsaker och jordgubbar. Betesmarken utgjordes av mark som inte kunde odlas. Betesmarken stängslades inte, däremot odlingarna. Den skog vi ser idag är sällan mer än 100 år gammal, fränsett ekar, som fram till 1800-talet var reserverade för kronans behov av skeppsvirke. All tillgänglig ved behövdes till hushållen, till gruvnäringen och till tegelbruken.

På 1930-talet hade gruvdrift och tegelbränning i stort upphört. Efter att bilväg och busslinjer öppnats till Stavsnäs och Fagerdala blev självhushållning med fisk och grödor allt mera sällsynt, och jordbruket blev olönsamt. Samtidigt ökade stadsbornas fritidsboende kraftigt. Tyvärr exploaterades mycket odlingsbar mark för fritidshusområden. De resterande odlingsmarkerna lades i träda och förslyades eller planterades med gran. Innan dess skalades matjordsskikten av på stora arealer och såldes, som ett sista sätt att ge avkastning till markägarna. Flygfotot nedan från 1950-talet över markerna kring Malma och Fågelbro, visar skillnaden tydligt, trots att igenväxningen redan då hade kommit långt.

Spåren från det förflutna är svåra att se, men framträder när markerna öppnas. Spår av diken och vägbankar kommer fram.

De flesta vattensamlingar är rester av tegelbrukens lertag. Misstänkta stenar framträder som gamla husgrunder och murar. Förutom de öppna ytorna visar fotot tydligt att skogspartierna då var mycket glesare bevuxna än idag, på grund av virkesuttag och bete.

När betesmark iordningställdes vid Malmavägen frilades en damm, som nu blivit ett populärt tillhåll för gäss av flera arter. Den kan ses på bilden, men var då betydligt mindre.

För något år sedan röjdes strandängarna kring Norrviken, längs Stavsnäsvägen efter Strömman, som betesmark.

Flygfoto över Malma och Fågelbro.

Stora alsnår högs ner, och ängarna inhägnades. Skillnaden blev omedelbar. En stor del av vassbältet längs viken betades av, och många blommande växter fick en ny chans. Nya fågelarter som tofsvipa och sävsparv kom för att häcka. Förra vintern avverkades ett skogsområde öster om Fågelbrovägen, som nästa år ska bli betesmark bland glesa björkbestånd, när gräset etablerats.

slakteri i Uppland en dryg timme från Värmdö. Hela produktionen kan säljas genom exklusiva kanaler till gourmetrestauranger och specialbutiker. En viss försäljning av förbeställda köttlådor sker på gården. (Utöver på Malma Gård finns gårdsbutiker inom Värmdö på Nora gård, Siggesta, Tavastboda, Östanvik, Säby Gård och Hjälmo.)

Naturvården följs upp i samarbete med Världsnaturfonden, WWF. Bland annat studeras utvecklingen av områdets fauna av fjärilar och fåglar. Genom den ökade mångfalden av växtarter när markerna hävdas är utvecklingen med nyintroducerade eller återvändande arter dramatisk. Dessutom har hundratals fågelholkar satts upp i de skogsmarker som omger fälten.

Även för friluftslivet har lantbruket betydelse. Produktivt jordbruk vid sidan av den allt mer utbredda urbaniseringen utgör en garanti för ett bestående blandat landskap. När alltmer av kommunens mark blir föremål för detaljplan med åtföljande åretruntboende och regleringar blir fria marker av allt större betydelse. En gårdsbutik med närodlat har öppnats på Fågelbro, och efterfrågas alltmer. En stor turistisk begivenhet är vårens kosläpp på Malma Gård, som årligen lockar ett par tusen åskådare. Mer info om gården, om årets kosläpp och många bilder finns på Facebook, Malma Gårds Lantbruk.

Vi i Strömma Hembygdsförening önskar paret Wågberg och deras team fortsatt lycka till i verksamheten.

// Hans Severinson

Från kosläppet 18 maj 2014. Foto: Facebook, Malma Gårds Lantbruk AB

Malma gård från Storsjön. T.v. oxhus med litet hus med toppigt tak vid stranden. I mitten ett rött hus ned vid stranden kallad "Sjövillan". Bakom syns huvudbyggnaden . T.h. två mindre ekonombyggnader. I bakgrunden skymtar "Ekbacken". Foto: P.L. Quist, 1890-tal

Föreningens kartsamling är nu dokumenterad

Under hösten 2014 har föreningens kartsamling inventerats och dokumenterats av undertecknad. Föreningen har faktiskt hela 180 kartor av olika ålder, typer och i olika skalor liggande i ett ritningsskåp, stående i rullar på golvet och i ett kartställ i Stockstugans stora rum. Kartorna har inventerats inom ramen för dokumentationscirkeln, där föreningens föremål har dokumenterats under ledning av Britt-Marie och Olle Ohlsson.

Kartorna är dokumenterade i ett register i form av ett kalkylark (Excel), som är placerat i föreningens dator i Stockstugan. Registret är öppet för besökare, som därmed lätt kan leta i samlingen genom att göra sökning på något ord, t ex visst område, årtal, karttyp etc. Varje karta har försetts med ett registernummer och i registret kan man se var man kan hitta kartan.

Samlingen omfattar många olika typer av kartor, både nya och äldre. Av speciellt intresse är förstås de äldre kartorna, som visar hur vår bygd sett ut i gångna tider, var gårdar och torp har legat och hur marken har använts till bete och odling. Många av de handritade och ibland även färglagda kartorna är också rent estetiskt njutbara! Titta till exempel på karta med registernummer K0016 i låda nr 2 (se nästa sida).

I samlingen kan man även hitta kartor över förslaget till järnväg ut på Värmdö, via Strömna och Brevik ända till Bulandö, ett detaljerat förslag till kanal genom Ålstäket, truppuppställningarna vid slaget mot ryssen i Baggensstäket 1719 samt fortifikationerna vid Oxdjupet från samma år.

Bland de nyare kartorna hittar man många av de ekonomiska kartbladen (med fastighetsgränser och -beteckningar) i skala 1:20000, en hel del sjökort från 1940- och 1950-talen, mest i skala 1:50000, samt topografiska kartor ("grönsaksblad") från 1950- och 1960-talen, också de i skala 1:50000.

Uppeby Gård på Runmarö. Denna bild visar del av fastighetskarta (del av Koo16) över Uppeby gård på Runmarö. Markanvändningen visas med betoning på odling och bete.

// Lennart Skugge

Samlingslokal att hyra

Vill Du anordna fest eller möte så finns vår nyrenoverade samlingslokal att tillgå i Backstugan.

Den är utrustad med all nödvändig köksutrustning för max 35 personer.

Prislista	Söndag-Torsdag	SEK 400 kr/dag
	Freitag och Lördag	SEK 700 kr/dag

För bokning och information:

Gudrun Molin Andersson tfn. 073-6553374

E-post: molin.andersson@telia.com

Utflykt till en bäverhydda

Den 16 december var vi ett litet gäng från föreningen som vandrade utefter Storsjöns (Malmasjöns) stränder för att titta på en bäverhydda. Vackert väder, sol och lite lagom blåst. Mängder av träd som bävrarna fällt såg vi efter stigen. Tyvärr visade sig ingen bäver, men en härlig promenad i solskenet fick vi.

Bävrarna har byggt sin hydda med en tall som stöd i mitten.

En liten vilopaus i solskenet på hemvägen

// Text och foto Britt-Marie Ohlsson

Er mäklare på Värmdölandet
AV FASTIGHETSMÄKLARINSPEKTIONEN REGISTRERAD FASTIGHETSMÄKLARE
MEDLEM AV FASTIGHETSMÄKLARFÖRBUNDET
AUKTORISERAD FASTIGHETSMÄKLARE – 35 ÅRS ERFARENHET – ER TRYGGHET/GARANTI

SÄLJTANKAR DET LÖNAR SIG ATT ANLITA OSS.

KOSTNADSFRI RÅDGIVNING - VÄRDERING – BESÖK

Vi är er fastighetsmäklare/specialist på VÄRMDÖ sedan 35 år tillbaka. Vi kan ert område mycket väl och vi har sålt många villor – fritidshus – tomter – sjölägen i ert område genom åren med mycket gott resultat och många nöjda säljare och köpare.

Ni får hela upplägget hos oss dvs från intag, proffsfotografering, planskisser, annonsering m.m. till hjälp med deklaration. Ni marknadsförs på HEMNET, BLOCKET, BOLI, HITTACHEM, lokalpress och i vårt spekulantregister med spekulanter/köpare.

Välkommen att kontakta oss för ett besök.

Vi önskar er en fortsatt trevlig dag.

PS: jag bor själv på Fågelbrolandet så jag kan trakten mycket väl.

Mvh Hans Fredblad 070-3162520 hans.fredblad@smg.nu

Er lokala mäklare på Värmdölandet.